не звужує, а навпаки, поширює можливості тематичної і стилістичної диференціації текстів. Автори аргументовано довели, що вже на початковому етапі навчання мови з метою вирішення проблем мотивації та швидкого переходу від навчального до реального спілкування слід уводити фахову лексику і опрацьовувати тексти навчально-професійного спрямування.

Отже, українські лінгводидакти-практики сміливо застосовують нові прийоми, методи і технології навчання мови для укладання нових посібників, закладаючи власні основи такої молодої науки, як методика викладання української мови як іноземної.

А. В. ЧУГАЄВСЬКА, асистент кафедри державно-правових дисциплін КНЕУ

ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ МЕТОДИК НАВЧАННЯ У ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»

Зростання злочинності в Україні, особливо організованої, корисливої, насильницької, дуже гостро спостерігається останніх часів. З'явились і набули поширення нові види антигромадських дій у сфері господарської діяльності, ще більше загострилась проблема корупції та зловживання владою, злочинності, пов'язаної з наркотиками, психотропними речовинами, убивства на замовлення тощо. Це певною мірою обумовлено переломним періодом розвитку нашої держави, переходом України до ринкових відносин, а також іншими чинниками. Ця ситуація ще раз підкреслює, що необхідно домогтися припинення зростання злочинності за допомогою економічних, політичних та особливо законодавчих заходів. Як відомо, юридичною базою боротьби зі злочинністю є кримінальне законодавство.

Дуже важливою складовою вивчення будь-якої навчальної дисципліни є контроль за засвоєнням навчального матеріалу. Повною мірою це стосується і такої фундаментальної юридичної дисципліни, як «Кримінальне право України». Не випадково навчальні плани юридичних закладів освіти передбачають проведення з цього предмета модулів, заліку, курсового іспиту.

Необхідно зазначити, що база знань отримується студентами на лекціях, а закріплюється і вдосконалюється на семінарських та практичних заняттях. Тому дуже часто і виникають питання про форму проведення занять, поточного чи підсумкового контролю.

Він повинен відповідати одночасно кільком вимогам. Більшість з них мають бути спрямовані на забезпечення об'єктивності оцінки рівня засвоєння законодавчих, теоретичних та практичних положень даного курсу. Тому і завдання, за якими проводиться контроль вивчення відповідних положень, і форма такого контролю повинні: мати однакову складність для всіх студентів, але враховувати психологічну особливість кожного; охоплювати достатньо великий обсяг матеріалу; забезпечувати неупередженість викладачів у оцінюванні знань студентів; звільняти викладачів від безпідставних звинувачень у необ'єктивності; мати певний «захист» від шпаргалок, підказок; дати можливість порівняти рівень підготовки окремих студентів, а також академічних груп, потоків, а можливо, і окремих навчальних закладів (за допомогою проведення конференцій, олімпіад та ін.).

Крім цього, відповідні завдання мають бути достатньо легкими для перевірки та оцінювання. Це означає, що перевірка виконаних завдань і оцінки повинні мати чіткі критерії, бути «прозорими» для всіх студентів, зрозумілими і не давати можливості для зловживання з боку тих, хто їх перевіряє, і навпаки, давати можливість виправлення або уникнення помилок під час перевірки відповідей. На мою думку, не викликає сумніву, що цим вимогам відповідають тестові завдання. Для проведення практичних занять з кримінального права я пропоную застосування кількох видів тестів. По-перше, це бліц-тести (наприкінці кожного заняття для перевірки засвоєного матеріалу доречно проводити тести з основних питань даної теми заняття. Це 5 питань з 3—4 варіантами відповідей на кожне, на 5 хвилин, письмово).

Після вивчення будь-якого розділу КК я пропоную студентам дидактичну гру на засвоєння матеріалу за допомогою тестових завдань, що мають три варіанти складності. Викладач зачитує питання і запропоновані відповіді, а студенти відповідають. Ці тести можливо проводити письмово або за допомогою комп'ютера. Рівень складності визначається кількістю положень, які необхідно знати для отримання правильної відповіді. Завдання 1-ї складності передбачають вказівку на одну правильну відповідь із 5 варіантів; 2-ї — на дві і більше, які необхідно вибрати вже із 7; 3-ї — від 1 до 6, які потрібно вибрати з 9 запропонованих варіантів.

Також для поліпшення засвоєння та зацікавленості студентів можна запропонувати тести з «відкритою» відповіддю. В даному тесті варіанти відповідей не наведені і студент повинен сам указа-

ти відповідне число, яке позначає кількісні чи вартісні критерії визначення змісту певних кримінально-правових понять.

Для засвоєння знань з кримінального права доцільними є ситуативні тести (задачі). В їхніх фабулах наведені фактичні дані, серед яких є такі, що мають кримінально-правове значення. Студент має взяти до уваги обставини, яким закон надає правове значення, врахувати закріплені в законі положення, які прямо не вказані у тексті задачі, провести розрахунки, необхідність яких випливає зі змісту запитання.

Але тестам притаманні й очевидні недоліки. Тести обмежують можливість студентів продемонструвати свій потенціал, показати глибину знань. Викладач за при їх використання констатує лише кінцеву відповідь і не може з'ясувати хід думок, причини допущених помилок того, хто навчається. Тому у вивченні кримінального права тести мають бути важливою, але не єдиною формою засвоєння і перевірки знань. Поряд з тестовими завданнями доцільно використовувати й організаційну форму навчання.

Необхідно зазначити, що організаційна форма навчання — це цілеспрямована організація в процесі взаємодії викладача і студента, яка характеризується розподілом навчально-організаційних функцій, підбором і послідовністю елементів навчальної роботи. За сучасних умов навчальний процес реалізується в таких формах: навчальні запитання, виконання індивідуальних завдань, самостійна робота.

Дидактична система методів навчання запроваджена ще 1966 року М. Н. Скаткіним та І. Я. Лернером. Вона включає такі методи навчання: інформаційний метод (викладач повідомляє, а студенти слухають); репродуктивний метод (повторення), коли спілкування проводиться по визначеному плану, але питання і відповіді не стабільні; проблемний метод (викладач створює ситуацію, в якій студенти змушені вирішувати навчальну проблему. Наприклад, для вирішення ситуаційної задачі використовувати не лише КК, а й ознайомлюватися з роз'ясненнями ПВС України з питань застосування законодавства про відповідальність за окремі види злочинів, що змушує студента поглиблювати знання з даної теми); частково-пошуковий метод (завдання поділяються на частини, і кожний вивчає своє питання. Це можуть бути доповіді студентів, оформлені у вигляді реферату з кримінального законодавства інших країн, або порівняльна характеристика); дослідний метод (створення таких ситуацій, в яких студент отримує завдання, що містить проблему, відшукує матеріал і самостійно

вирішує цю проблему. Наприклад, під час вивчення теми «Злочини у сфері господарської діяльності» викладач пропонує студентам за бажанням підготувати доповідь на тему «Шляхи боротьби з корупцією в податкових органах»).

Застосування нових методик викладання кримінального права поряд з уже існуючими дає змогу викладачеві неупереджено оцінювати знання студентів, поліпшувати рівень засвоєння нового матеріалу, враховуючи психологічні особливості майже кожного, а також зробити співпрацю викладача зі студентами цікавою та корисною. Чітке знання нормативної бази та її свідоме розуміння, уміння вирішувати практичні завдання в майбутньому допоможе випускникам нашого факультету з легкістю використовувати набуті знання і бути конкурентоспроможними на ринку праці в Україні.

Д. В. ШАПОВАЛОВ, асистент кафедри державно-правових дисциплін КНЕУ

ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ МЕТОДИК НАВЧАННЯ ТА КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ ЗНАНЬ

В умовах реформування системи вищої освіти та адаптації стандартів вищої освіти України до стандартів Європейського економічного співтовариства (ЄЕС) особливої актуальності набувають питання застосування сучасних методик навчання та контролю якості знань студентів.

Серед нових методик навчання, які останнім часом впроваджуються у вищих навчальних закладах, досить важливе місце посідає тренінг.

Особливістю тренінгу є подолання психологічного бар’єру між викладачем та студентом за допомогою безпосереднього залучення студента до процесу викладання матеріалу в ролі його учасника, а не пасивного слухача. При цьому викладання матеріалу забезпечується не традиційним читанням лекції, а веденням своєрідного діалогу між викладачем та академічною групою. Згаданий метод реалізується за допомогою низки інструментів, серед яких можна виділити тематичні ігри, питання-відповіді, інсценування тощо, які спрямовані на досягнення максимальної активності та самовіддачі студента під час сприйняття ним матеріалу.